

Mlada Koroška

MESEČNA MLADINSKA PRILOGA SLOVENSKEGA VESNIKA

LETNIK IV.

CELOVEC, V SREDO 16. 3. 1949

ST. V. 2 (2)

Svetovni mladinski teden - teden pojačane borbe

Kakor vsako leto praznuje tudi letos v prvem tednu pomladi vsa napredna mladina sveta svoj veliki praznik — mladinski teden. Izbrala je ravno prve dni spomladi, ko se narava spočita od zimskega spanja, prične prebujati, ko z novimi močmi prične spet življenje. Kakor narava iz svojega zimskega spanja, tako se prebujajo vsi narodi sveta, predvsem pa mladina, iz teme tlačanstva in izkoriščanja ter vedno bolj prihajajo v borbo za novo življenje v resnični svobodi in enakopravnosti. S ponosom se vsa napredna mladina, povezana v Svetovni federaciji demokratične mladine, v mladinskem tednu ozira nazaj na težka pretekla leta, ki je z orožjem v roki stala v borbi proti fašizmu, ozira se na uspehe zadnjih let, ki jih je s požrtvovalnim in vztrajnim delom dosegla. Predvsem pa se seznanja v tem tednu mladina vseh dežel s pomenom in nalogami Federacije, z delom in borbo mladine v drugih deželah in se tesno povezuje med seboj.

V letošnjem mladinskem tednu se hočemo predvsem spominjati mladine, ki se z orožjem v roki bori proti imperializmu. Grška mladina si mora danes z orožjem v roki urejati pot za življenje. Spominjali pa se je ne bomo samo z besedami, ampak tudi z dejanji. Nudili ji bomo moralno kakor tudi materialno pomoč.

Mladina ljudskih demokracij, predvsem pa mladina nove Titove Jugoslavije, ki je z orožjem v roki strmoglavila stari imperialistični protiljudski režim in si danes izgrajuje socializem, obhaja mladinski teden s tem, da si zadaja delovne obveze za tekoče leto, obveze, ki jih izpolnjuje v smislu socialistične izgradnje dežele.

Tudi mi koroška mladina, ki smo kot člani Svetovne federacije demokratične mladine vključeni v napredno mladinsko gibanje, ki se tudi borimo za našo lenšo bodočnost, bomo letošnji mladinski teden obhajali v znamenju priprav za delo v tem letu. Pred nami stojijo spet velike delovne obveze, katere moramo v tem letu izvršiti. V okviru Svetovne federacije demokratične mladine se bo vršil letošnje poletje drugi mladinski festival. Na tem festivalu hočemo nastopiti predvsem s fiskulturnim programom, katerega pa bomo mogli dobro izvesti samo takrat, če se bomo pripravili tudi resno oprijeli. Na področju fizikulture smo mi želi že lansko leto na mladinskem dnevu v Logi vesti velike uspehe. Tudi letos hočemo in bomo priredili mladinske dneve, ki bodo tako po izvedbi kakor tudi po pripravah boljši od lanskega. Tukaj nikakor ne smemo počivati na lahorikah, ki smo si jih pridobili, ampak moramo naš pogled usmeriti vedno le naprej, to se pravi moramo se pripravljati in se izgrajevati za bodočnost. Tudi našemu delu pri izgradnji prosvetnih domov na Slovenskem Koroškem bomo posvetili v tem letu mnogo več pažnje. Potrebno bo, da bomo posvetili več pažnje podrobni organizaciji dela tako pri predpripravi kakor tudi pri izvršitvi dela.

Kot zaključek letošnjega mladinskega tedna se bo vršila pokrajinska mladinska konferenca. Konferenco bomo pripravili v duhu solidarnosti z vso napredno mladino sveta. Borba grške mladine za dosego popolne svobode je prav tako naša borba, kajti tukaj gre predvsem za uničenje imperializma, ki je naš skupni sovražnik. Zato bomo kot napredna mladina skupno manifestirali našo povezanost in voljo v skupni pojačeni borbi proti imperializmu.

Letošnji mladinski teden je tretji, ki ga praznujemo kot člani Svetovne federacije demokratične mladine. Praznujemo ga s pojačeno borbo proti našim sovražnikom. Z udarniškim delom bomo tudi letošnje leto manifestirali vsepovsod našo odločno voljo, da se bomo borili za dosego na-

Mladina - združi se!

Proglas Svetovne federacije demokratične mladine

Mladina pripravljaj se na II. Svetovni mladinski kongres!

Svetovna federacija demokratične mladine se je odločila sklicati II. Svetovni mladinski kongres v začetku septembra 1949 v Budimpešti.

Naša Federacija je v teku svojega 3 letnega obstoja šla slavno pot in je dejansko edina reprezentativna masovna organizacija demokratične mladine sveta, ki v svojih vrstah združuje več kot 50 milijonov mladincev iz 63 dežel.

V vedno obupnejši borbi, ki jo vodijo reakcionarne sile proti miroljubnim in demokratičnim silam, je Federacija pod svojo zastavo brala mladino iz vseh dežel sveta, ki se bori za mir, svobodo in nacionalno neodvisnost. S svojo aktivnostjo in svojimi uspehi je naša Federacija povzročila, da gojijo sovražniki ljudstva in miru, imperialisti, globoko sovraštvo do

ših človeških pravic do dokončne zmage.

Svetovni mladinski teden je teden borbe mladine za mir, teden borbe proti vojnemu hujšakstvu, teden medsebojnega povezovanja in solidarnosti vse napredne mladine sveta, ki se bori za trajen mir, za svobodo in enakopravnost vseh narodov. Mladina Slovenske Koroške bo mladinski teden praznovala z udarniškim delom in pojačano borbo proti vsem tistim, ki odrekajo nam koroškim Slovencem naše najosnovnejše pravice, za dokončno osvoboditev vsega slovenskega naroda s priključitvijo k matični državi FLRJ.

Pavle Kumer

nje. Tudi se ne smemo čuditi, da se njihovi agenti in posamezni desni socialisti prizadevajo Federacijo napasti s tem, da razbijajo zvezo mladih demokratov, ki so v teku slavne borbe prelivali kri proti Hitlerjevi Nemčiji in japonskemu imperializmu.

Toda mladina se ni in ne bo pustila varati od nasprotnikov svoje zveze. Glas Federacije je zadonel in se bo razlegal po vseh delih sveta.

Naša Federacija je organizirala leta 1947 v Pragi Svet. mlad. festival z udeležbo 17.000 mladine iz 71 dežel. Za proučevanje življenj, položaja in borbe mladine, kakor tudi za ojačanje vezi med demokratičnimi organizacijami je Federacija poslala svoje predstavnike in internacionalne komisije, ki so predvsem obiskovale dežele Jugovzhodne Azije, Latinske Amerike, severne Afrike in Srednjega Orienta. Za obrambo mladinskih

pravic, za boljše življenje je sklicala velike mednarodne konference za Jugovzhodno Azijo v Kalkuti, za latinsko Ameriko v Mexiki in v Varšavi za delovno mladino vsega sveta. Njene kampanje za mir in demokracijo, v katerih je mladina zahtevala prepoved atomskega orožja in razorožitev so naletele na znaten odziv v mladinskih množicah.

Svetovna federacija demokratične mladine bo še nadalje pomagala mladim demokratom, ki se junaško borijo v Grčiji, Španiji, Indoneziji, Viet-Namu, na Malajskem, Kitajskem, povsod kjer je svoboda ogrožena. Ona bo nadalje podpirala borbo kolonialnih in odvisnih narodov za njihovo nacionalno neodvisnost. Ona bo nadalje branila demokratične mladinske organizacije pred preganjanjem, kateremu so izpostavljene, kot je to slučaj v ZDA, v latinski Ameriki, na bližnjem vzhodu ali drugod. Ona bo branila politične pravice, kakor tudi gospodarske koristi mladine.

Moč za uresničenje svojih velikih prizadevanj črpa naša Federacija iz široke povezave mladine, iz narasta demokratičnih in naprednih sil, ki štejejo v svojih vrstah vse napredne elemente, ki se za socialno pravičnost in osvoboditev borijo tako, kot mogočne mednarodne demokratične organizacije: Zveza sindikatov, Mednarodna zveza demokratičnih žena itd. Razvoj teh sil je nepremagljiv, zato preprečuje imperialističnim agentom, da bi zanetili novo svetovno vojno.

Mladi demokrati vsega sveta

II. Svetovni mladinski kongres bo dojel naloge, s katerimi vas bo naša Federacija povedla v borbo za mir, demokracijo, neodvisnost narodov, v boljše bodočnost. Ta kongres bo ojačil medsebojno aktivnost vseh mladih naprednih sil v borbi proti sovražnikom miru in demokracije. Ta kongres bo kašipot v hodočih borbah, ki jih boste vodili za vaše politične pravice, za dosego vaših zahtev, za boljše življenje.

Zato se naša Federacija obrača do vseh mladih ljudi, ki ljubijo mir in svobodo, ki hočejo svet obvarovati pred strahotami nove vojne, ki želijo uživati sadove svojega dela, ki se borijo za neodvisnost narodov. Obrača se do vseh mladih delavcev in intelektualcev, organiziranih ali neorganiziranih, poziva jih, da se združijo pod svojo zastavo, poziva jih, da se organizirajo za II. Svetovni mladinski kongres.

Kongres bo mladina pripravljala s tem, da bo v najširši obliki spoznavala delavnost naše Federacije, da bo podpirala borbo, da se bo udeleževala vseh svojih manifestacij, da bo slavila svetovni mladinski teden od 21. do 28. marca, da bo slavila 14. aprila-dan solidarnosti s špansko mladino.

V vseh deželah se pripravljajo mladinci na veliki svetovni festival mladine in študentov, iz katerega bo v mesecu avgustu v Budimpešti izšel II. Svetovni mladinski kongres.

Mladi demokrati vsega sveta

Pripravljajte se na Svetovni kongres. Strnite čim bolj svoje vrste okoli Svetovne federacije demokratične mladine, tabora, miru in demokracije, ki vas bo ojačil.

Naprej, za II. Svetovni mladinski kongres!

Z udarniškim delom bomo obnavljali kulturne domove

V Žitari vesi smo lansko leto že pričeli z delom in po težkih naporih in premagovanju najrazličnejših ovir spravili po nacistih porušeni prosvetni dom pod streho. To je sicer uspeh in velika delovna zmaga mladine, toda kljub temu samo začetek.

Na tem področju nas vse čaka še velika naloga. Da bo kulturno prosvetni dom v Žitari vesi čim prej dograjen, je potrebno, da bomo povečali naš delovni polet, ki mora zajeti široke plasti mladine. Za

izgraditev doma v Žitari vesi je namreč potrebno še mnogo novih delovnih sil, potrebno pa bo tudi novih vodilnih katorov. Vsa slovenska mladina se mora že zdaj v velikem obsegu pripravljati na graditev domov. Predvsem moramo vsestransko popularizirati to veliko delo, tako da se bo sleherni mladinec zavedal pomena gradnje domov in dolžnosti slovenske mladine sploh. K delu pa bomo pri-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Kako živi in dela kitajska mladina

Delovna mladina kitajske se danes v herojski borbi bori za osvoboditev svojega zatiranega ljudstva.

V tej borbi ji daje moč ravno skupni interes demokratične mladine. Kitajska delovna mladina dobro ve, da so ravno imperialisti povzročili vojno na Kitajskem, da imperialistične čete ubijajo kitajske množice, da imperialisti odrekajo Kitajski njene pravice v še večji meri, kakor so to delali japonski zatiralci, ve pa tudi da imperialisti vzdržujejo reakcionarno vladno, katere preganjanje mladino da umira od gladi. Delovna mladina na ozemlju, ki je zasedeno po vladnih četah, kakor tudi mladina na osvobojenem ozemlju, ki živi v popolnoma drugačnih pogojih, imata en sam obema skuken cilj: Zrušiti reakcionarno vladno, lakajski ameriškega imperializma, in vzpostaviti novo Kitajsko. Kitajski reakcionarji ne doživljajo samo vojaških porazov, temveč so popolnoma brez moči pred inflacijo. Konec meseca januarja 1948 je bil kurz kumintangovega dolarja 100.000 proti 1 z ameriškim dolarjem, v mesecu juliju pa že 8 milijonov proti 1. Plače, ki jih prejema delavci, so zelo nizke ter so do danes ostale skoraj neizpremenjene kljub veliki razliki, kljub velikemu padcu vrednosti kumintangovega dolarja. Kadar se stradanje delavci zahtevajo povišanje plače, jim delodajalci zahteve odbijejo. Delavcem je prepovedano, da se organizirajo v sindikatih.

V svobodni Kitajski vladajo popolnoma drugačne razmere. Delavci so gospodarji tovarn skupno z drugimi revolucionarnimi organizacijami, ki so važen faktor pri izgradnji nove močne in demokratične Kitajske. Vsi ljubijo svojo armado ter ob vsaki priliki izkazujejo zaupanje svoji novi oblasti. Kakor napreduje obnova in razvoj industrije v osvobojenih krajih tako raste število mladih delavcev.

V industrijah severne in vzhodne Kitajske je zaposlenih 70 do 80 odstotkov mladih delavcev. Z geslom »vse za zmago v ljudski vojni, vse za osvoboditev« odhaja kitajska mladina na prostovoljno delo, da tako pomaga tovarišem na fronti.

Mladi delavci v osvobojenih krajih so željni znanja. Internacionalizem je eden izmed principov v večernih šolah, v sindikatih se pa ustanavljajo študijske skupine mladincev. Geslo: »Vsi delavci na svetu so ena sama družina« je globoko razširjeno med mladimi delavci. V profesionalnih šolah obstoji pokret za spoštovanje učiteljev in zaščito učencev. V osvobojenih krajih mladinska liga skrbi za zaščito mladinskih interesov.

Mladi delavci nastopajo v raznih kulturnih prireditvah. Razvijajo narodne pesmi in plese, nastopajo v dramah itd. V Har-

binu je ljudska oblast dala delavcem na razpolago štiri velike zgradbe, v katerih so ustanovili delavci svoje klube. Pravice delavcev so zaščitene s pogodbam. Več delavcev ima vodilno vlogo v gospodarstvu kakor tudi v vladni sami. V Harbinu je več kakor osem sto delavcev na raznih vladnih položajih. Med izvajanjem agrarne reforme, kjer je dobilo zemljo več kakor sto milijonov delavcev, so delavci mnogo pomagali kmetom v njihovi borbi proti fevdalnemu sistemu ter tako ustvarili čvrsto vez med kmeti in delavci.

Maocetung je pred časom izjavil, da današnji položaj na Kitajskem predstavlja prelom med starim in novim. Demokratična Kitajska se vse hitreje približuje zmagi. Zmaga na Kitajskem, herojska borba ljudstev Indije in Indonezije bo privedla do tega, da se bodo milijonske ljudske množice osvobodile imperialističnega jarma.

Med tem časom pa se borbe neprenehoma nadaljujejo, nenahoma kot hudournik iz gora napredujejo demokratične sile nove demokratične Kitajske v še ne osvobojene predele, kjer je še pred kratkim šopirila in ustrahovala izdajalska oblast vlade na smrt izmučeno, v stoletnih krvavih bojih izčrpano delovno ljudstvo.

Z izdajalci, ljudmi, ki še danes porivajo lastnemu narodu nož v srce, ni mogoče sporazum. Niti miru ne bo vse do tlej, je dejal Maocetung, dokler se centralna vlada in vse krajevne oblasti dokončno ne odpovedo oblasti.

Zaleta demokratičnih sil na pohodu ne more zavreti nikak protinapad niti kakršno koli orožje iz rok imperialistov niti papeški blagoslov. V teh dneh se je odločila zgodovinska resnica, da sile z nočnim žarom preko vse Kitajske neugasljiva plamenica narodnega odpora, plamenica dokončne svobode na Kitajskem.

Jugoslovanska delegacija med velikovsko mladino. V prvi vrsti sedijo od desne na levo: Pisatelj France Bevk, njegova žena in Janez Vipotnik.

Dijaška organizacija v Sovjetski zvezi

Dijaške organizacije v sovjetskih šolah so eno najvažnejših sredstev za komunistično vzgojo, zlasti za gojenje kolektivizma, zavestne discipline, samopobude in aktivnosti v splošnem šolskem vzgojnem delu.

Organi dijaških samouprav v sovjetskih šolah si prizadevajo izboljšati učne uspehe in utrditi zavestno disciplino v šoli. Avantgarda učencev — komsomolci in pionirji se opirajo pri svojem množičnem političnem delu na dijaški odbor, ka-

terega izvolijo v srednjih šolah iz vrst dijakov višjih petih razredov.

V osnovnih šolah ni dijaških organizacij. Tam je učitelj sam voditelj dece. Po njegovem nalogu morajo učenci upravljati rediteljsko službo v razredu, paziti na čistočo klopi in šolske table, mu pomagati pri pripravljanju učil itd. Vse to vzgaja v otrocih zavest dolžnosti in jih navaja k izvrševanju njihovih obveznosti. Otroci postopoma spoznavajo uspehe in nedostatke v delu vsega razreda. Uspehi je često zasluga posameznih učencev. Na ta način se ustvarja javno mnenje učencev, ki moralno vpliva na nedisciplinirane in v učenju zaostale učence.

Kaj dela mladina Slovenije

V grosupeljskem okraju so na novo sprejeli v organizacijo 196 mladincev in mladink, in sicer v naslednjih aktivih: v Strugah 28, v aktivu Sela Cikava 22, na Malem Vrhu - Tlakah 9, v Podbukovju 9, v Korinju 36, v Češčenjaku 26, v Št. Vidu 20, v Hudem 10, v Strletju 8, v Škocjanu 5, v Radohovi vasi 11, v Velikih - Malih vrhah 4, v Zdenski vasi pa 5 novih članov.

Nadalje so postavili 8 novih aktivov, kjer so že izvedli volitve. V zadnjem času vidno napreduje — kot rezultat pojačane ideološko političnega dela — vključevanje v industrijo, poleg tega pa je odšlo 7 mladincev v frontovsko brigado.

V okraju Celje-okolica so na novo sprejeli v organizacijo 248 mladincev in mladink ter osnovali 7 novih aktivov. Poleg tega so osnovali v rudnikih 13 mladinskih števil in v raznih tovarnah 43 mladinskih proizvodnih brigad, 8 mladincev in mladink je bilo v priznanje za svoje delo proglašeni za udarnike, 65 pa jih je bilo pohvaljenih.

Kmečka mladina v okraju Celje-okolica se pridno vključuje v kmetijske zadruge. V času tekmovanja je bilo vključenih 300 novih članov mladincev, 75 pa v vodstvo zadrug. Mladina je aktivno sodelovala na občnih zborih, zlasti mladina Dramelj, Planine, Marofa, Dobrne in Žusna se je izkazala kot prvoborec pri ustanavljanju

JOŽE BREJC:

TIHOŽITJA LETA 1942

(Odlomek)

V krvavem snegu strelj, strelj, strelj, starinske smrti vonjajo nosnice, krohočejo se v nas železne ptice, a mi vseeno pesmi smo zapeli.

Diše nad snegom sajasti požari, oskubljeni vasi slepo strmijo in mladi se ljudje povsod borijo in v hrušču crka, crka zarod stari.

Ustroj dijaških organizacij v višjih razredih srednje šole je takle: Na dijaškem običnem zboru višjih razredov izvolijo razrednega vodjo za eno šolsko polletje. Razredni organizatorji delajo pod nadzorstvom profesorjev, razrednih predsednikov in splošno šolskega dijaškega odbora. Vzdržujejo tesne stike s pionirskim oddelkom razreda, v VII. in X. razredu pa s komsomolskimi skupinskimi organizatorji.

Razredni organizator pazi na šolski red, določa in kontrolira dežurstvo učencev v razredu in kabinetih in organizira pod vodstvom profesorjev tovariško pomoč učencem, zaostalim v učenju. V pristojnost razrednih organizatorjev spada tudi pritegovanje dijakov v razne dijaške krožke (fizikalni, kemični, matematični, tehniški, slikarski, fizikalni itd.) in športni. Skupno z razrednim učiteljem prireja izlete, sprehode, večerne prireditve, proslave ter skupne obiske gledališč, kinematografov, muzejev in razstav.

Dijaški odbor volijo na običnem zboru ali na konferenci dijakov V. do VII. razreda. V dijaški odbor volijo najboljši in najaktivnejše dijake, ki uživajo največji ugled svojih tovarišev. Dijaški odbor upravlja delo razrednih organizatorjev in razrednih kolektivov. Na sejah, pri katerih je navzoč direktor ali od njega določen profesor, dijaški odbor proučuje ukrepe za izboljšanje učnih uspehov in discipline. Razen tega organizira odbor izven šolskih krožkov predavanje, referate itd. Skupaj s komsomolsko in pionirsko organizacijo izdaja šolske sten-čase in časopise. Pri proučevanju dela dijaških organizacij na sejah profsorskega zbora sodeluje tudi predsednik dijaškega odbora. Dijaške organizacije delajo pod vodstvom direktorja in Komsomola.

Sovjetska šola je napravila ogromno delo za dvig pouka in za izobrazbo ter za izgradnjo vsestranske razvitosti in z znanostjo oboroženih borcev za novo komunistično družbo.

Pri izgraditvi aktivnih, zavednih in discipliniranih kadrov za visoke šole, za strokovne srednje šole in za praktično delo igrajo veliko vlogo dijaške organizacije. Pod vodstvom pedagogov in Komsomola pomagajo te organizacije vzgajati mladi rod v duhu brezmejnje vdanosti socialistični domovini in pripravljenosti ne sebično boriti se za njen nadaljnji razcvet.

Z udarniškim delom bomo obnavljali kulturne domove

(Nadaljevanje s 1. strani)

tegnili razen mladine tudi vse druge naše masovne organizacije.

Hkrati s popularizacijo domov pa bomo začeli tudi z mobiliziranjem mladincev in mladink za gradnjo. Iz vrst mladine, ki se bo prostovoljno udeležila dela pri gradnji, bomo že sedaj sestavili delovne enote, ki se bodo takoj lotile predpriprav.

Sleherni odbor bo moral pri sekanju lesa, pri zbiranju hrane itd. prevzeti obveznosti za določeno število mladincev, ki jih bo poslal na gradnjo. Vse to bomo morali izvršiti še v mesecu marcu, če hočemo, da čim prej dogradimo dom v Žitari vasi. Pohiteti moramo zaradi tega, ker ni samo dom v Žitari vasi, ki ga moramo dograditi, tudi drugod so danes dani že vsi pogoji, da lahko začnemo s pripravami, ki so potrebne za gradnjo novih oziroma za razširitev že obstoječih domov.

Mladina Slovenske Koroške se dobro zaveda in se bo tudi v naprej zavedala, da so kulturno prosvetni domovi, ki jih hočemo zgraditi širom naše domovine — in zato jamči ves slovenski narod — največjega pomena za naše kulturno udejstvovanje, oni so trdnjave v našem narodno osvobodilnem boju. V njih in z njih bomo močno razgibali politično in kulturno delavnost ne samo pri mladini, ampak tudi v vseh drugih masovnih organizacijah. Zavedati se moramo, da je danes pri vseh naprednih narodih in vseh naprednih državah prav mladina glavna

nositeljica ljudske prosvete in kulturnega udejstvovanja.

S tem, da gradimo nove domove, dokazujemo, da smo del naprednega slovenskega naroda in da je mladina tudi pri nas tista sila kot v vseh naprednih državah.

Novi domovi pa ne bodo samo domovi kulture in prosvete, temveč bodo postali tudi domovi slehernega našega delovnega človeka. Zato jih bomo zgradili res sami z lastnimi silami ter s tekmovalnim delom. Čeprav vladajo še vedno nekoliko plitva pojmovanja o tekmovalnih, še premalo naglašamo, da udarniško tekmovalje ni le časovno odmerjena vrsta akcij za izpolnitev samih najnujnejših nalog, temveč je v bistvu nov delovni način in slog življenja za preoblikovanje sveta in človeka — graditev nove družbe. Skupno tekmovalje pri delu in skupni žulji pri gradnji nam bodo jamčili tudi skupni uspehi, kar se je v Žitari vasi kljub vsem težavam in napakam že pokazalo.

Samo tisti, ki je dejansko znosil svoje število opeke na zidove, ki je dejansko prijel kramp in lopato, ki je za gradnjo žrtvoval toliko in toliko lesa ali hrane za brigadirje bo lahko imenoval novi postavljeni dom v resnici tudi »svoj dom«. Če bomo gradili domove vsi in brez druge pomoči, če bo doprinesel vsak svoj delež k izgradnji, potem bodo domovi res naši — last slovenskega ljudstva na Koroškem.

Tekmujmo pri izgraditvi kulturno prosvetnega doma v Žitari vasi!

Tekmujmo pri obnovi in razširitvi že obstoječih domov! Kori

Visoka vrh planin stojim...

Bilo je 16. junija 1948, ko sem z veliko nestrpnostjo pričakoval na kolodvoru v Lipi Frančka, s katerim sva se namenila v gore. Vlak je pripihal, iz okna pa se je že od daleč odražal Frančkov nasmejani obraz. Veselo sva se pozdravila in že sva bila pri »stvari«. — Pot naju je peljala na

Križ na Komnici

»Rauschturm« (2600) v Reisseckovi skupini.

Vožnja je nama potekla ob cigaretah in kramljanju o našem »turnu«. Jaz sem kar hitro prepričal Frančka, da v planinah ni dobro kaditi, zato sem predlagal, da takoj pokadiva vse kar imava. to sva tudi napravila.

V Mühlendorfu sva izstopila, ko pa sva šla mimo trafike, se nisva mogla premagati in kupila sva spet en zavojček, za vsak slučaj, ako bi naju spet »prišlo«. Nisva še hodila pol ure, že se mi je oglašil želodec. Malca je seveda obema dobro teknila, pa se je na potolaženi želodec tudi prav dobro prilegla. Po štiri urni hoji sva bila na cilju — Reisseckhütte, 2300m. Ta kočica je lansko leto slavila 40 letnico svojega obstoja in jo lahko po pravici pršte vamo med najlepše kočice na Koroškem. Tik ob koči valovi Mühlendorfovo jezero, okoli njega pa se vije venec nazaobčanih grebenov, v katerih strmini se blešči beli sneg. Bridko sva obžalovala, da nisva vzela fotografskega aparata s seboj.

Predno sva šla spat, sva še enkrat pogledala, kako je zunaj z vremenom. Nudil se nama je edinstven prizor. Luna je ravno svetila nad Hochkegel-nom in dajala okolici čarobno sliko. Pred nama se je dvigala v sklopu drugih vrhov črna in vitka konica našega Rauschturma. Le težko

sva se ločila od tega veličastnega prizora.

Po dobro prespani noči sva odrinila drugi dan proti »Turnu«. Novo zapadli sneg naju ni kaj preveč motil. Za trajniing sva preplezala še »Kleine Leier«, ki je nekaj deset metrov višja od Rauschturma. Roke sva imela skoro na pol zmrzle, kljub temu sva bila srečna in vesela. Po četrtturnem sestopu sva bila pri Turnu. Ogledovala sva si možnosti vstopa, po kratkem preudarjanju sva se odločila za izpran kaminu podoben žleb v zapadni steni, ki je bil pa na žalost obdan z debelo ledeno skorjo. Nič kaj vabljava zadevca, kljub temu sem prečkal po zaledenih skalah do zgoraj omenjenega žleba, takoj za menoj je priplezal Franček.

Tu sva sezula čevlje ter obula plezalke. Franček je varoval. Po nekaj metrih pa mi je 2 metra visoka »stopnja« zaprla nadaljnjo prodiranje, nudila mi je sicer en boren prijem, katerega pa pri najboljši volji nisem zaupal. Dolgo sem preudarjal, ali naj tvegam padec. To misel sem ovrget, ker Frančku še nisem popolnoma zaupal, če bo on zdržal padec ali ne, kajti imel je prvič v življenju opraviti z vrvo, drugič pa še nisem poznal njegovih plezalnih vrlin, skratka povedano — podcenjeval sem njegove zmožnosti. Vsi ti predsodki so me silili, da sem opustil nadaljnjo prodiranje. Žalosten sem Frančku poročal o položaju, toda na mo-

je veliko presenečenje on ni odnehal. Nappel je vse sile in šel v napad. Videl sem še kake tri metre njegove vitke kretnje, potem pa mi je izginil izpred oči. Napeto sem pazil in bil pripravljen za vsak slučaj. Vrv je meter za metrom izginjala med mojimi prsti v višino. Naenkrat prekine tišino presenečen krik: »Stopnja je premagana, dobro pazi, grem naprej!« Pozorno sem poslušal v višino, naenkrat spet tisti odrešilni klic: »Za menoj, imam sijajno varovališče.« V nekaj minutah sem bil pri njemu, še nekaj metrov in bila sva na vrhu. Nemo sva si stiskala roke. V tistem trenutku sva bila gotovo najsrečnejša človeka na svetu. Ko sva se vpisala v »gorsko knjigo« — to je knjiga, ki je na vsakem pomembnejšem vrhu in v katero se vpiše vsak plezalec, ki je došel na vrh — ki ni bila nič večja od zavojčka za cigaretni papir, sva na veliko začudenje ugotovila, da je v zadnjih 6 letih komaj 15 planincev preplezalo naš »Pijani stolp«. Čez kake pol ure sva že spet pritelovadila do vstopa, potem pa po snežiščih kar po »zadnjici« do kočice, kjer sva pustila nahrbtnike. Še enkrat sva si od tukaj ogledala naš »stolp« in zdel se nama je že ponižnejši od prej. Ker se nama je mudilo na vlak, sva se polna najprijetnejših vtisov pognala v dolino na kolodvor.

Ljubo

Obiskal sem našega mladega umetnika - samouka

Bilo je leta 1947, ko sem spoznal tovariša Kristija Simčiča, ki je kot brigadir odšel z našo mladinsko brigado na mladinsko progo Samac — Sarajevo. Že takrat sem se čudil njegovemu mirnemu značaju, njegovi molččnosti. Nisem si mogel predstavljati, o čem tako premišljuje. Nekega dne pa sem ga zalotil, ko si je sede za našo barako domišljal, da ga nihče ne opazuje. Najprej nisem mogel razločiti, kaj se snuče med prsti, ko pa sem se mu prav tiho približal, sem odkril njegovo skrivnost: v rokah je držal ploščnat kamen in ga obdeloval z ostrim nožem. Polagoma je z navadnega kamna nastala glava partizanke s titovko na glavi. Kriknil sem v svojem navdušenju in šele zdaj me je opazil, zardel je in se hotel odstraniti. Po daljšem prigovarjanju mi je dovolil, da sem si ogledal izdelek njegovih spretnih rok.

Od tistega trenutka se mu nisem več čudil, če je zamišljen sedel v kotu barake in se le bolj poredko vključil v pogovor. Ko smo se vrnili domov na Koroško, sem še večkrat slišal o Kristiju.

Pred dnevi sem ga obiskal na njegovem domu v Spodnjem Dobju pri Ločah.

Peljal me je v svojo sobo, ki jo delita z bratom. Lepa pisalna miza, mizica s pisalnim strojem, knjige in albumi, vse to mi je razodelo, da stanovalec rad čita. Oprema sobe v splošnem pa mi je povedala, da je Kristi izučeni mizar, kar mi je kasneje tudi sam povedal.

Med pogovorom sem ga vprašal, kaj in

tiste poedince, ki jim je bilo šele sedaj po vojni omogočeno, da se vključujejo v naše vrste. Največ škoda pa povzročajo te napake med mladino, ki išče svojih vzornikov v preizkušenih planincih in alpinistih, mora pa mnogokrat ubrati svoja pota, ker ji njihovi takozvani »vzorniki« ne nudijo tistega, kar je od njih pričakovala.

Razvoj naše poveljne fizikulture je bil obravnavan že večkrat, za nas planince je važno to, da smo v tem splošnem razvoju fizikul. dosegli to stopnjo, da imamo svoj lastni Planinski savez Jugoslavije in v posameznih republikah svoje planinske zveze, ki so v delovanju skoro popolnoma avtonomne; dalje, saj se je število članstva dvignilo na najvišjo številko, ki je bila sploh kdaj dosežena; končno, da smo vse te uspehe dosegli zaradi popolnega razumevanja naših oblasti, pri katerih uživamo vso podporo, ki je številčno izražena kar v milijonih dinarjev, na kar je bilo pred vojno sploh nemogoče misliti. Dobivamo tudi potrebne rekvizite za naše udejstvovanje, v kolikor je to možno sprič silnih potreb širokega delovnega razmaha pri izpolnjevanju našega petletnega plana.

Iz te ugotovitve stanja našega planinstva vsakdo lahko zaključi, da država polaga važnost na uspešen razvoj planinstva in alpinistike in da naše težnje podpira z vsemi močnimi sredstvi. Pri tem pa seveda ne smemo pozabiti, da članstvo v fizikalnih organizacijah ni obvezno, da je tako organizatorično kot strokovno delo-

Doprseje partizana, delo Kristija Simčiča

kako je pričel z rezljanjem. »S 17 leti sem se pričel igrati na ta način, da sem rezljal navadne lesene figure, ko pa se mi je to dopadlo, sem pričel z večjimi stvarmi,« je bil njegov odgovor. Ob tej priložnosti, mi je povedal, da je obiskal samo ljudsko šolo, nato pa se je učil mizarja. Star je 23 let, v prostem času rad igra gitaro, ali pa popravlja radio-aparate, kakor mi je smehljajoč še razodel. Pokazal mi je tudi razne stvari, ki jih je izrezljal iz lesa in ki so res občudovanja vredne, če pomislimo, da je Kristi samouk — laik. Posebno me je zanimalo doprsje partizana, ki brez dvoma razkriva Kristijevo nadarjenost.

Ko sem se poslavljajal od njega, sem si mislil, tudi med našim ljudstvom imamo nadarjene ljudi, umetnike-samouke, ki jim manjka samo strokovne izobrazbe.

Rado

Glas iz Kotmare vesi

Mnogi še ne boste vedeli, da imamo pri nas v Kotmari vesi svoj mladinski pevski kvartet, to pa zaradi tega, ker še ne obstoja tako dolgo. Ustanovili smo ga meseca decembra 1948 in ga imenovali »Partizan«.

Člani tega kvarteta so si zadali lepo nalogo, da hočejo s svojim delom zbuditi v ostali mladini zanimanje in veselje do boljšega in naprednega udejstvovanja na kulturnem področju. Pričeli so s tem, da prireajo družabne večere, na katerih se zberemo v velikem številu in se pogovarjamo o našem kulturnem delu ter se veselimo v veseli družbi.

Posebno dobro nam je uspel družabni večer v pustnem času, ko smo se zbrali pri trgovcu Čimžarju. Od tam smo se prepevaje podali k našemu staremu prostetnemu delavcu Wašniku, kjer nas je pričakovalo že veliko število ljubiteljev slovenske pesmi. Skoraj do jutra smo prepevali in ure so prehitro potekale ob domači narodni in partizanski pesmi.

Pesem nas je združila na družabnem večeru, pesem nas bo združevala tudi v bodoče.

vanje v fizikulturi na popolnoma prostovoljni osnovi in da je za to s tega vidika ocenjevati tudi vse uspehe.

Če pa hočemo pravilno razumeti, kaj smo dolžni dati oziroma vrniti državi za njeno skrb in podporo, moramo postaviti osnovno načelo, ki ne velja samo za našo organizacijo, temveč za vse državljane sploh in to načelo je, da si danes ne moremo zamisliti dobrega fizikalnega, ki ne bi poleg opravljanja svojih rednih poslov tako v službi kot v fizikalni deloval tudi na političnem polju, na polju dela za izgradnjo naše nove socialistične države. Tako delo pa vrši lahko samo človek, ki ima v sebi dovolj moralnih kvalititet in dovolj ambicije, da doseže moralne kvalitete, ki so potrebne za konstruktivno delovanje na tem polju. Sleherni fizikalnik je dolžan, stremeti za tem, da se pridobi te moralne kvalitete, kajti le tako izoblikovan značaj bo dajal in vračal državi njeno skrb za posameznika in za skupnost.

To je širši okvir vsega našega udejstvovanja in v tem okviru se šele pojavljajo naše posebne naloge, naša vsakdanja, drobna vzgoja vsakega posameznika.

Star izrek pravi, da planine vzgajajo. Priznati moramo, da je v tem izreku mnogo resnice, toda le za tiste, ki hodijo v planine iz notranje potrebe, iz želje po nešteti notranjih doživetjih, ki so v resnici sposobna preoblikovati človekov značaj.

(Dajce)

Kultura planincev in alpinistov

Članek, ki ga tukaj povzemamo iz strokovne revije alpinistov Slovenije »Planinski vestnik«, je važen tudi za naše mlade fizikalnike, predvsem pa za alpiniste Slovenske Koroške. Iz članka vidimo, kako se moramo obnašati v planinskem svetu, vidimo pa tudi kakšnega pomena je prav planinstvo za našo mladino.

in s tem tudi oblikovati človekov značaj do tiste popolnosti, ki je dostojna vsakega člana socialistične skupnosti. Jasno je, da se nihče ni rodil popoln in da je za strokovni in kulturni dvig posameznika potrebna predvsem njegova lastna volja in pa vztrajnost, ki ga navajata k temu, da doseže smotre in cilje, ki si jih je postavil.

Način in vplivi, ki pomagajo oblikovati človekov značaj, so različni. Tudi pri planinstvu moremo govoriti o teh posebnih oblikah vzgoje planincev in alpinistov. Ni namen tega članka, da bi se podrobneje bavil s temi vprašanji. Prikazati hočem le, kaj nudi današnjemu fizikalniku-planincu in alpinistu naša nova država in kaj seveda tudi pričakuje od njega. Pri razmotrivanju teh dejstev se pa seveda ne moremo izogniti kritiki nekaterih najbolj grobih napak, ki bistveno ovirajo pravičen razvoj našega planinstva in alpinistike kot celote in ki kvarno vplivajo na vse

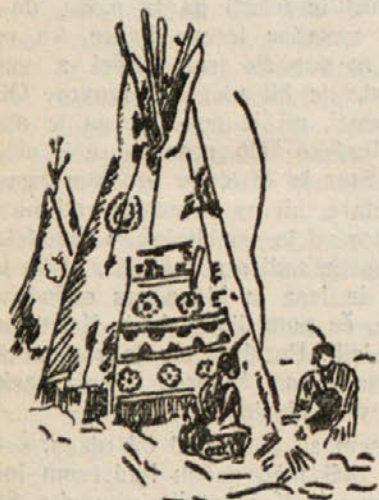
V začetku graditve naše nove državnosti, z začetki graditve nove socialistične države, se je pojavil na vseh poljih udejstvovanja, na političnem, gospodarskem in kulturnem nov lik človeka, lik delovnega človeka, ki strmi za tem, da čim bolj izpolni svoje znanje in nato iz zakladnice svojega znanja prispeva čim več k skupnosti. Na drugi strani skrbi pa država, da je prav vsakemu državljanu omogočeno, da izpolnjuje svoje znanje in da je deležen tudi vseh tistih kulturnih dobrin, ki pomagajo dvigati kulturno raven

Streha pri raznih narodih

Narodi žive v različnem podnebjju in na različni stopnji omike. Zato so tudi njihove stanovanjske potrebe dokaj raznovrstne.

Pričujoče slike nam kažejo nekaj najznačilnejših streh narodov. Dočim stanuje človek v kulturnih državah v več ali manj udobnih, zidanih, ali lesenih hišah in potrebuje k stanovanju različne pritiskline (kuhinjo, klet, gospodarska poslopja), sta n. pr. Beduin v vroči Sahari, ali pa Eskim v ledeni Groenlandiji mnogo skromnejša in zato tudi mnogo srečnejša od pomehkuženega Evropejca.

Poglejmo zdaj na kratko, kako stanujejo narodi in ljudstva v raznih predelih sveta:

Indijanci stanujejo v vigvamih iz kolov, preko katerih razpno ustrojene kože bivolvov. Dostikrat so te kože poslikane z ornamentami.

Na Kitajskem, ki je najgostejše naseljena država na svetu, žive siromašni ljudje v preprostih čolnih.

Stanovanja Kafrov v južni Afriki so podobna čebeljnim panjem. Ogrodje jim je prepleteno s travo in trsem.

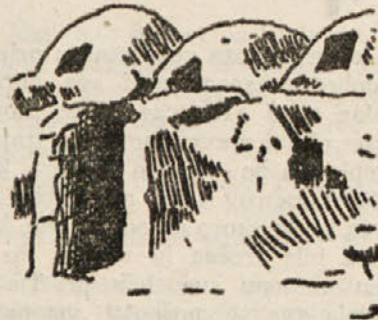
Beduin v puščavi se zavaruje proti sončni pripeki s šotornico. Stalni prebivalci puščave imajo skromne bajte iz tičvice.

Čukči v Sibiriji stanujejo v šotorih, narjenih iz težkih kož severnega jelena.

Inzulanci v Tihem oceanu žive pogosto v stavbah na kolen, kakor jih poznamo iz prazgodovinske dobe v naših krajih.

Eskimi, ki živijo na skrajnem severu, si napravijo zavetišča v snegu, da se tako ubranijo silnemu mrazu.

Moderno velempeto: New York s svojimi nebotačniki.

STRIC JOŽA SVOJIM PRIJATELJEM

Pionirji in pionirke!

Najprej vas prav iz srca pozdravljam in se vam zahvaljujem za številna pisma, ki sem jih sprejel. Iz vsakega vašega pisma mi veje nasproti vaša brezmejna ljubezen do slovenskega jezika, do slovenskega naroda in do naše prave domo-

druge, ki jim danes sreča ni bila mila, čakajo prihodnjič lepe nagrade.

Ob koncu še nekaj besed nekaterim pionirjem in pionirkam:

Julka Žele, Dob pri Pliberku. Če boš tako pridno čitala slovenske knjige, se te bo stric Joža še večkrat spomnil z lepo

Pionirji iz Bilčovsa

vine matične države Jugoslavije. V vsakem pisemcu berem, da vam pouk v slovenščini, v kolikor ga vam nudijo v sedanjih šolah, nikakor ne more zadostovati, v pismih pa tudi čitam, da sami s čitanjem slovenskih knjig in časopisov hočete nadoknaditi tisto, kar vam odrekajo današnje šolske oblasti na Koroškem. To vaše prizadevanje mi je najlepši dokaz, da ne boste pozabili in zatajili svoj slovenski narod, ostati mu hočete zvesti.

Naš mladinski list »Mlada Koroška« vam bo vedno in povsod stal ob strani, pomagati in podpirati vas bo v borbi za izobrazbo v našem maternem jeziku tako dolgo, ko bomo končno svobodni živeli v svobodni domovini, ko bo imela naša mladina šole v maternem jeziku in se vzgajala v naprednem duhu.

Kako pridno čitate »Mlado Koroško« vidim že iz tega, da leži na mizi cel kupček pisem z rešitvami ugank iz zadnje številke. Seveda niste vsi pravilno rešili in uganili ime ptice, kljub temu pa mi je bilo težko, komu naj bi določil nagrado. Končno sem izžrebal tri ugankarje in nagrade prejmejo: Rozika, Petjak in Flori Fera iz Štebna pri Pliberku za pravilno rešitev, Julka Žele iz Doba pri Pliberku pa za lep opis zgodbe o hrabrem lovcu. Vsi trije sprejmejo lepe slovenske knjige,

nagrado. Pišeš, da imate tedensko samo tri ure slovenskega pouka. To seveda nikakor ne more in ne sme zadostovati. Zato pa bomo doma in na naših pionirskih sestankih pridno nadaljevali z učenjem naše lepe in ljube materinščine. Sprejmi tople pozdrave!

Flori Fera, Šteben pri Pliberku. Danes je doletela sreča tebe in sprejmeš lepo slovensko knjigo, ki ti bo gotovo napravila veselje. Pozdravljen!

Tonček Domevšek, Podgorje. Tvojega pisemca sem bil posebno vesel, ko tako lepo pišeš, kako rad prebiraš Mlado Koroško in slovenske knjige. Tudi tvojo rešitev uganke sem sprejel, toda danes ti je spodletelo. Kljub temu pa pridno nadaljuj z reševanjem, kajti če ni danes, bo pa jutri prav gotovo! Bodi pozdravljen!

Pionirji iz Bilčovsa. Vi ste pa posebno pridni, ko mi tako pogosto pišete. Zahvaljujem se za vaše pozdrave in za sliko, ki ste mi jo poslali. Na vašo željo jo objavimo tudi v Mladi Koroški, da bodo pionirji in pionirke širom naše lepe Slovenske Koroške videli, koliko tovarišev imajo v Bilčovsu. Vsi prav toplo pozdravljeni!

Rozika Petjak, Šteben pri Pliberku. Prav lepa hvala za tvoje pozdrave. Ved-

no se razveselim ker vidim, da radi segate po naši Mladi Koroški. Rad ti verjamem, da se ti je dopadla povest o Tončku, saj je tudi posebno lepa in zanimiva, ali ne! Danes sprejmeš spet lepo slovensko knjigo, ki ti bo prav tako ugajala. Mnogokrat pozdravljena!

Nežka Reinwald, Šteben pri Pliberku. Čeprav zadnjo uganko nisi pravilno rešila, pridno nadaljuj. Morda te že prihodnjič čaka lepa nagrada. Pozdravljena!

Vsem pionirjem in pionirkam še mnogo toplih pozdravov

stric Joža.

MORDA VAS BO ZANIMALO

Konec sveta?

V 24 urah se zavrti naša zemlja enkrat okrog svoje osi. Nekateri učenjaki pa dokazujejo, da se je naš planet vrtel v pra-prastari dobi veliko hitreje in da se je zasukal okoli svoje osi v 4 do 5 urah. Na tej podlagi trde, da je vrtenje naše zemlje vedno počasnejše in da se zaradi tega daljšata dan in noč. Angleški učenjak E. Brown je celo zatrjeval, da se je brzina zemlje v zadnjem stoletju zmanjšala kar za 30 sekund, radi česar je narastel dan za pol minute na svoji dolžini. Počasnejše vrtenje zemlje bi nam torej podaljševalo dneve in noči in sicer vsakih 100 let za 30 sekund. Kaj sledi iz tega? V daleki bodočnosti bi se lahko ustavilo vrtenje naše zemlje in nekateri kraj bi imeli večni dan in drugi pa večno noč. Na svetu bi ne bilo nobene spremembe. Na eni strani zemeljske oble silna sončna vročina, na drugi večni led in mraz. Po gornjih sklepih bi se to zgodilo čez 300 tisoč let. Novejša raziskovanja pa pravijo, da pojava hitrosti vrtenja naše zemlje vsakih sto let baje samo za eno desetinko sekunde. Zato ne bodimo v strahu za svoje življenje in daljnji potomcev!

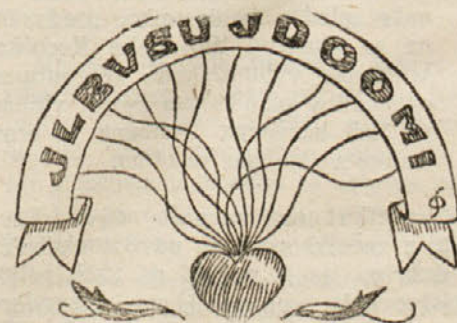
Nadalje se zatrjuje, da pojava tudi hitrost sončne svetlobe, ki napravi v eni sekundi 300.000 kilometrov dolgo pot. Baje pojava svetlobna hitrost v sekundi za 500 do 700 kilometrov. Zato bi znašala na sekundo samo 299.300 km. Če bi se vršilo to pojevanje hitrosti redno naprej, tedaj bi svetloba ne imela po 80.000 letih nobene hitrosti več in svet bi bil brez sončne svetlobe, kar bi imelo posledico: smrt vsemu življenju. Toda vsi ti sklepi o koncu sveta so do danes več ali manj samo ugibanja učenjakov!

Kako naglo se razlože muhe

Pred leti je nek profesor izračunal, koliko potomcev bi imela muha, če izloči 4 krat po vrsti po 120 jajčec. Tekom desetih dni se izležejo iz teh jajčec mlade muhe. Muha, ki je legla 1. junija prvič jajčeca, bi imela 10. junija že 480 potomcev, 20. junija 57.600, 30. junija pa že več milijonov naslednic. Tako potomstvo bi nastalo tekem enega meseca!

Muha kakor tudi druge žuželke razširjajo med ljudmi najrazličnejše bolezni. Koliko nevarnih bacilov odloži muha, če sedajo na kruh, meso in druga jedila! Zato pa: pokrivati jedila in vestno uničevati mušjo zalego kolikor se da. Če že eno samo muho uničiš, spraviš s tem ob življenje več tisoč, tisoč njenih naslednic, oziroma potomk.

UGANKA

Postavite zgornje črke v pravi vrstni red in čitali boste zapoved, ki bi jo morali vsi izpolnjevati!

Rešitev uganke

Dragi ugankarji! Danes vam prinašamo pravo ime ptice, ki ima tako lepo perje, da ga vsi poznamo. Ptica se imenuje PAV.